

Yttrande - Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande

Sammanfattning (SKR:s sammanfattande ställningstaganden)

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker förslagen i betänkandet med följande tillägg och synpunkter.
- SKR ställer sig frågande till att möjligheten till återkvalificering till ytterligare 22 veckors omställningsstöd ska ske inom befintlig budgetram.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Bakgrund

Den 4 december 2020 träffade Svenskt Näringsliv, PTK, Industrifacket Metall och Svenska Kommunalarbetsförbundet en principöverenskommelse om trygghet, omställning och anställningsskydd.

8 juni 2022 antog Riksdagen förslagen om En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (DS:2021:17), Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (DS:2021:18) och Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (DS:2021:16). Den nya lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd trädde i kraft 30 juni 2022.

Enligt lagen om omställningsstudiestöd får omställningsstudiestöd lämnas högst 44 veckor till den som får stöd på heltid. Vid deltidsstudier kan tiden med omställningsstudiestöd sträckas ut, men maximalt omfatta 44 veckors heltidsstudier. Lagen innehåller inga bestämmelser som ger studerande möjlighet att kunna återkvalificera sig för rätt till fler veckor med stöd.

SKR lyfte i sitt remissvar på Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (DS:2021:18) att frågan om återkvalificering inte diskuterats i förslaget.

20 december 2021 kom SKR och Sobona överens med de fackliga organisationerna inom kommunal sektor om förändringar i kompetens- och omställningsavtalet KOM-KR som gäller från 1 oktober 2022. Avtalet innehåller ett kollektivavtalat kompletterande studiestöd vid studier med offentligt omställningsstudiestöd. Avtalet innehåller inte bestämmelser om återkvalificering till kompletterande studiestöd. Avtalet innehåller däremot en bestämmelse om att kompletterande studiestöd kan ges till såväl tillsvidare som tidsbegränsat anställda arbetstagare för samma tid som omställningsstudiestöd utbetalas av CSN. Detta förutsatt att utbildningen stärker arbetstagarens framtida ställning på arbetsmarknaden och arbetsgivares kompetensförsörjning. Avtalet tecknades med beaktande av dåvarande lagförslag om omställningsstudiestöd och grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Den 22 juni 2022 skrev Svenskt Näringsliv, PTK och LO under nya huvudavtal om trygghet, omställning och anställningsskydd. Av huvudavtalen framgår att ett kollektivavtalat kompletterande studiestöd kan beviljas anställda som uppfyller motsvarande villkor om förvärvsarbete som gäller för det nya omställningsstudiestödet. Det framgår också att det kompletterande studiestödet ska beräknas med hänsyn till det offentliga omställningsstudiestöd som har beviljats. Vidare framgår att återkvalificering ska kunna ske efter 15 år från det att den anställde förbrukat sina första 22 veckor och att den anställde då kvalificerar sig för ytterligare 22 veckor med kompletterande stöd.

Arbetsgivarverket och de fackliga organisationerna i den statliga sektorn slöt 27 juni 2022 en överenskommelse om flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet för den statliga sektorn. I överenskommelsen finns ett kollektivavtalat kompletterande studiestöd som kan ges till arbetstagare som uppfyller liknande villkor om förvärvsarbete som gäller för omställningsstudiestödet.

Återkvalificering till omställningsstudiestöd

SKR tillstyrker förslaget i sin helhet. SKR bedömer att den föreslagna återkvalificeringen till omställningsstudiestödet kommer bidra till att öka det livslånga lärandet och möjliggöra vidareutbildning och omskolning samt bidra till kompetensförsörjningen. Att befintliga system och myndigheter ska användas underlättar införandet. Dock bör det ekonomiska ramverket för omställningsstudiestödet diskuteras mer utförligt.

Ekonomiskt ramverk för omställningsstudiestödet

Förslaget om att göra det möjligt att återkvalificera sig för omställningsstudiestöd innehåller inte någon utökning av de ekonomiska ramarna. De som återkvalificerar sig till en ny period med omställningsstudiestöd ska konkurrera med de som ansöker om en första period med omställningsstudiestöd. Att de ekonomiska ramarna är oförändrade innebär att fler personer kommer att ansöka samtidigt som antalet helårsplatser kommer vara oförändrat, vilket gör att förslaget innebär en oförändrad volym av utbildning/kompetensutveckling.

Sedan lagens ikraftträdande har betydligt fler personer ansökt om omställningsstudiestöd än inom nuvarande budgetram tillgängligt antal platser. Syftet med omställningsstudiestödet är att ge fler personer möjlighet att öka- eller få nya kunskaper som ger ökade deras möjligheter att antingen bibehålla sin anställning eller att få en ny. Förslaget om återkvalificering är en förstärkning av möjligheterna över tid. Dock riskerar ett oförändrat ekonomiskt ramverk att inte ge önskad effekt. Antalet personer som får möjlighet till kompetensutveckling blir oförändrat samtidigt som antalet som ansöker om ett omställningsstudiestöd ökar.

SKR vill se en utökad ekonomisk ram där de som ansöker om återkvalificering ska omfattas av en särskild budget post. Syftet är att inte minska antalet som ska kunna kvalificera sig för ett omställningsstudiestöd för de första 44 veckorna.

Studiernas omfattning – omställningsstudiestöd ska kunna lämnas för studier på hel- eller deltid

Studier föreslås kunna bedrivas på hel och deltid. Deltid ska kunna ske på 20, 40, 60 respektive 80 procent av en heltid. SKR vill påtala att detta innebär utmaningar för arbetsgivare med verksamheter som pågår dygnet runt, årets alla dagar. Frånvaron måste besättas, i de fall en anställd vill studera på deltid måste en ersättare rekryteras på deltid vilket kan vara svårt. En sådan flexibilitet kan också innebära praktiska utmaningar för utbildningsanordnare.

Sveriges Kommuner och Regioner

Verkställande direktör

Palle Lundberg

Avdelningschef

Caroline Olsson